

Стипендіати І.Я. Дуніна-Борковського

*“Допоки існує на світі хоча б один
неїмущий, – людям порядним
не личить жити в розкошах.”*

Жан-Жак Руссо.

Яскраву сторінку в історію благодійності Чернігівщини останньої чверті ХІХ – початку ХХ ст. вписав Іван Якович Дунін-Борковський (1832–1902). Чернігівський дворянин, володар багатомільйонних статків, величезних земельних угідь, значного фінансового капіталу був щедрим жертвувателем на розвиток народної освіти, головним чином – середньої, та на стипендії студентам вищої школи. Його ім'я з повагою промовляли чернігівські гімназисти та гімназистки, учні реального училища, студенти університетів та інших вищих навчальних закладів – вихідці з Чернігівщини – і не лише ті, хто навчався на кошти благодійника.

Представник старовинного козацького роду гідно продовжив традиції добродійності своїх пращурів, започатковані ще в далекому ХVІІ ст. легендарним Василем Касперовичем Дуніним-Борковським (1640–1702). Чернігівський полковник, генеральний обозний Війська Запорозького, як і багато інших впливових представників козацької старшини того часу, не цурався шляхетної справи добродійності. Опікувався він, переважно, відбудовою та оздобленням чернігівських храмів. Велику суму пожертвував Василь Касперович на відновлення Спасо-Преображенського собору. Але особливою його прихильністю користувався Єлецький монастир, в головному храмі якого благодійника й поховали. В епітафії В.К. Дуніну-Борковському, викарбуваній на надгробній дошці в Успенському соборі, зазначалося:

“Первій бѣ по гетману праведно славимый,
Всім бо бѣше любезен дѣлами своими.
Церкви и обители оусердно любляше,
Благолѣпіе оных вездѣ разшѣраше...
Сия ... церков, Елецка названна,
Оным отновися и трапеза созданна
И келій каменніи, инная многа.
Через него имать сия обитель оубога
Он даде иконостас, фелоны, сосуды
Сребраніе, его то уклад, кошт и труды” [1, 140].

Існують різні думки щодо істинних причин добродійності Василя Касперовича. За переказами – не благі пориви, а більш меркантильні наміри керували ним. Зате жодних сумнівів у своїй щирості не викликають пожертвування його нащадка – І.Я. Дуніна-Борковського.

Народився Іван Якович Дунін-Борковський 17 вересня 1832 р. у родовому маєтку Бобровиця, що в передмісті Чернігова. Після закінчення 1852 р. Ніжинського юридичного ліцею кн. Безбородька перебував на військовій службі. 1858 р. в чині поручика вийшов у відставку і оселився поблизу Чернігова в Новому Білоусі. Другу половину свого життя прожив у Чернігові, де наймав доволі скромну квартиру, витрачаючи на особисті потреби мізерні кошти.

Помер Іван Якович 3 вересня 1902 р. всього за два тижні до свого 70-річчя. Наступного дня в “Черниговских губернских ведомостях” з’явилося повідомлення про його кончину – і жодного слова про благодійність небіжчика: ні за життя, ні після смерті Іван Якович не бажав гучних слів. Похований в с. Новий Білоус на цвинтарі Троїцької церкви.

І.Я. Дуніну-Борковському, його життю і благодійній діяльності присвячена стаття “Действительно щедрый жертвователь на нужды народного образования”, надрукована в 4-у випуску “Скарбниці української культури”. Пропонована розвідка має на меті конкретизувати добродійну діяльність Івана Яковича, назвавши прізвища всіх виявлених стипендіатів.

Перші засновані добродійником стипендії носили імена його батьків – Софії Семенівни Савіної (прізвище за другим чоловіком; положення про стипендію затверджене 15 квітня 1876 р.) та Якова Івановича Дуніна-Борковського (29 квітня 1887 р.) [2, 1441]. Стипендіальні капітали становили 5000 руб. сріблом, а розмір щорічних стипендій – 250 руб. кожна [2, 1440]. Пізніше, 16 травня 1894 р., благодійником були представлені в губернську управу ще шість білетів Дворянського банку на суму 4000 руб. [2, 1440]. Стипендіальні капітали збільшились до 7000 руб., а розмір стипендій: першої – до 313 руб. 50 коп., другої – до 287 руб. 75 коп. на рік [2, 1441].

5 січня 1896 р. Іван Якович передав до губернської управи фінансові документи на 7500 руб. для заснування другої стипендії імені свого батька [2, 1440]. 23 травня того ж року міністр народної освіти сповістив чернігівського губернатора: “... что так как по желанию учредителя первым стипендиатом должен быть назначен студент Московского университета И. А. Барский, то на основании Высочайшего повеления 5 декабря 1881 г., его сиятельство признал возможным учредить означенную стипендию, именно при Московском университете” [3, 13]. Розмір стипендії – 285 руб. Наступні стипендії носили імена відомих і шанованих чернігівців. Це була своєрідна данина людям, котрі багато зробили для нашого міста:

– імені Іллі Людвиговича Шрага. Заява про заснування від 10 листопада 1893 р., заснована 16 листопада 1895 р., стипендіальний капітал 7500 руб., розмір стипендії 293 руб. 55 коп. [2, 1439];

– імені Олександра Амфіановича Тищинського. Заява про заснування від 16 листопада 1894 р., положення про стипендію затверджене 28 березня 1895 р., стипендіальний капітал – 6500 руб., розмір стипендії 273 руб. 12 коп. [2, 1439; 4, 17–18];

– імені Якова Петровича Москальського. 22 січня 1898 р. “выслушано заключение комиссии по народному образованию... об учреждении стипендии при одном из высших учебных заведений”, стипендіальний капітал – 7500 руб., розмір стипендії – 285 руб. [2, 1441];

– імені колишнього директора Чернігівської гімназії, померлого Януарія Михайловича Неверова. Заява від 17 серпня 1899 р., стипендіальний капітал – 7500 руб., розмір стипендії – 285 руб. [2, 1442].

Вісім стипендій у вищих навчальних закладах Російської імперії були засновані ще за життя благодійника (восьма носила ім’я самого жертводавця). Наприкінці життя Іван Якович заповів свій фінансовий капітал Чернігівському земству для запровадження нових стипендій для вищих навчальних закладів. Він хотів, щоб якомога більше молодих людей здійснили свою мрію про навчання, здобуття вищої освіти, і наскільки міг сприяв цьому.

Після смерті добродійника XXXVIII сесія Чернігівського губернського земського зібрання 5 грудня 1902 р. затвердила згідно з його заповітом такі правила про стипендії І.Я. Дуніна-Борковського:

“1. За счет процентов с капитала в 393285 р. 67 к. завещанного умершим дворянином И.Я. Дуниным-Борковским учреждаются следующие стипендии его имени: 5 стипендий –

при технол[огическом] или политехн[ическом] институтах и 34 стипендии при университетах Рос[сийской] империи и военно-медиц[инской] академии.

2. Размер каждой стипендии определяется суммой процентов, получаемой за вычетом правит[ельственного] налога с 10000 руб.

3. Если по каким-либо причинам не все стипендии будут назначены к выдаче, то проценты со свободных стипендий должны составлять неприкосновенный фонд и, когда количество % дойдёт до 10000 р., образуется новая стипендия.

4. Назначение стипендиатов производится Черн[иговским] губ[ернским] з[емским] собранием.

5. Стипендиатами могут б[ыть] только лица из рус[ских] подданных православного вероисповедания, уроженцы Черн[иговской] губернии.

6. Пользование стипендиями не налагает на стипендиатов никаких обязательств” [5, 332].

Для збільшення кількості стипендій для технічних інститутів було вирішено у подальшому надавати студентам-політехнікам запроваджені раніше університетські стипендії, замінивши останні стипендіями із заповітного капіталу.

Гроші не відразу надійшли у розпорядження губернської управи, тому у грудні 1903 р. було вирішено замість 39 встановити 37 стипендій [5, 334]. Та невдовзі із залишків коштів були засновані нові стипендії імені заповідача: 1904 р. – 38-а, 1905 р. – 39-а, 1910 р. – 40-а та 41-а, 1911 р. – 42-а.

9 грудня 1903 р. на черговій сесії земського зібрання розглядалось Положення про стипендію імені І.Я. Дуніна-Борковського, затверджене міністром народної освіти:

“1. На проценты с пожертвованного поручиком И.Я. Дунин-Борковским капитала в 8000 р. учреждается для учащихся в высших техн[ических] учеб[ных] заведениях Рос[сийской] империи стипендия имени жертвователя.

2. Означенный капитал, заключающийся в 8 билетах крест[ьянского] банка, хранится в одном из отд[елений] госуд[арственного] банка и остаётся навсегда неприкосновенным.

3. Проценты с сего капитала, с удержанием из них в казну 5 % сбора, употребляются на выдачу стипендии в размере 304 р.

4. Могущая остаться почему-либо неизрасходованной сумма из ежегодных % присоединяется к стипендиальному капиталу.

5. Стипендиатами могут быть лица из русских подданных православного вероисповедания, уроженцы Черн[иговской] губ[ернии].

6. Выбор стипендиата предоставляется Черн[иговскому] губ[ернскому] зем[скому] собранию по соглашению с начальством подлежащего учеб[ного] заведения.

7. Стипендия высылается губ[ернской] управой начальству учеб[ного] заведения для выдачи ежемесячно равными долями назначенному стипендиату.

8. Выдача стипендии прекращается смертью стипендиата, окончанием курса наук и выбытием из учеб[ного] заведения по каким-бы то ни было причинам или же по постановлению учебного начальства данного заведения, в виде мер взыскания за неодобрительное поведение или небрежность в занятиях.

9. Если-бы кто из окончивших курс стипендиатов пожелал впоследствии возвратить затраченную на его образование сумму или часть оной, то таковыя деньги присоединяются к стипендиальному капиталу.

10. Пользование стипендией не налагает на стипендиата никаких обязательств” [5, 334–335].

Як бачимо, Положення містило чимало змін та доповнень у порівнянні з проектом управи. З більшістю з них зібрання погодились. Однак § 8 цілковито суперечив волі

жертводавця, який не встановив жодних перешкод у користуванні стипендією, тому управа запропонувала порушити клопотання про виключення цього пункту. Крім того, збори ухвалили просити про виключення з § 6 слів: “по соглашению с начальством подлежащего учеб[ного] заведения”.

В 1906 р. були встановлені наступні терміни користування стипендіями:

“а) Стипендиату не возбраняется переходить из одного высшего учеб[ного] заведения в другое или из одного факультета или отделения на другое в том же учеб[ном] заведении;

б) стипендиату предоставляется, с сохр[анением] стипендии, пробыть один лишний год в учеб[ном] заведении сверх установ[ленного] курса;

в) в обоих указан[ных] случаях пользование стипендией может продолжаться не более 5 лет для учеб[ных] заведений и факультетов с 4-летним курсом и не более 6 лет для заведений с 5-летним курсом;

г) если в особо уважит[ельных] случаях потребуется расширение указ[анной] льготы, она может б[ыть] предоставлена только по пост[ановлению] губ[ернского] зем[ского] собрания” [5, 339].

1907 р. кошторисно-ревізійна комісія при розгляді списків стипендіатів з’ясувала, що гроші отримували особи, які не перебували в навчальних закладах. Тому земське зібрання того ж року ухвалило:

“1) Установить, чтобы стипендии высылались в те учебные заведения, в которых нах[одятся] стипендиаты, с тем, чтобы из этих стипендий удерживалась плата за право учения (если стипендиат от нее не освобожден), предоставив при этом управе, при личной явке или заявлении стипендиатов, выдавать им стипендии непосредственно, но в размере, не превышающем месячного оклада.

2) Установить, что стипендиат, однажды оставшийся на курс, при вторичном переходе с курса на курсе, лишается стипендии. Последняя может быть сохранена за ним лишь по особому пост[ановлению] собрания” [5, 341].

Перших стипендіатів призначав особисто І.Я. Дунін-Борковський та особи, на честь яких були встановлені стипендії (О.А. Тищинський, І.Л. Шраг). Після смерті добродійника, О. Тищинського (помер 1896 р.) та І. Шрага (помер 1919 р.) цей обов’язок покладався на чергові земські збори та губернську земську управу. У першу чергу до уваги брався майновий стан кандидата у стипендіати, за рівних умов рішення приймалося шляхом жеребкування. У 1906 р. на розгляд комісії надійшли 133 клопотання. Вакантних же стипендій з урахуванням тих, що мали звільнитися протягом року, було 22 [6, Приложения А, 329].

В січні 1909 р. жереб вирішував долі 63 претендентів [7, 1–2].

На початок 1906 р. стипендіальний фонд І.Я. Дуніна-Борковського становив понад 450 тис. руб., в тому числі пожертвуваний – 58700 руб. і заповіданий – 393037 руб. 29 коп. Очікувалося надходжень за рахунок банківських відсотків відповідно 2249 руб. і 17433 руб. 70 коп. Їх мали витратити наступним чином:

– 2249 руб. на 8 іменних стипендій (1-а ім. Я.І. Дуніна-Борковського – 269 руб., 2-а ім. Я.І. Дуніна-Борковського, ім. І.Л. Шрага, Я.П. Москальського, Я.М. Неверова – по 285 руб., ім. С.С. Савіної – 307 руб. 50 коп., ім. О.А. Тищинського – 230 руб. 50 коп., ім. І.Я. Дуніна-Борковського – 304 руб.);

– 14820 руб. на 40 стипендій (34 для університетів – по 380 руб., 5 для технічних інститутів – по 304 руб., 1 для будь-якого навчального закладу – 380 руб.) та 2613 руб. 70 коп. – відрахування на утворення нової стипендії [6, 75–77].

Після заснування на залишки стипендіальних коштів нових стипендій одночасно благодійністю Івана Яковича користувалися 50 студентів. Останнє затвердження стипендіатів і кандидатів відбулося 29 квітня 1918 р.

Точну кількість тих, хто скористався допомогою І.Я. Дуніна-Борковського, визначити сьогодні важко, за приблизними підрахунками – понад 250 осіб. Вдалося встановити прізвища 218 з них та майже 100 кандидатів на стипендію.

Серед стипендіатів було чимало колишніх вихованців сирітських будинків. Питання про допомогу одному з них розглядали на 47-й черговій сесії 1911 р. окремо. По допомогу звернувся Павло Митрофанович Кизименко, напівсирота, син земського фельдшера Новозибківського повіту, колишній вихованець Чернігівського земського сирітського будинку. Навчаючись протягом 9 років у Чернігівській чоловічій гімназії (в 6 класі через хворобу залишився на другий рік), користувався через крайню бідність стипендією 250 руб. на рік. Після закінчення гімназії в 1911 р. став студентом медичного факультету Київського університету св. Володимира. Збори взяли до уваги, що прохачу доводиться платити за право слухати лекції мало не 100 руб. щорічно, що життя в Києві значно дорожче, ніж у Чернігові, а розраховувати на якісь заробітки дуже важко, що мати його Аграфена Павлівна, удова, яка служила нянею в Чернігові й отримувала 5 руб. на місяць, через хворобу не може працювати і мешкає разом із сином у Києві. З іншого боку, Кирилу Беззубенку і Неонілу Персову, колишнім вихованцям сирітського будинку, а нині студентам Київського університету св. Володимира призначені стипендії по 380 руб. на рік. Тому було прийняте рішення надати П. Кизименку стипендію в розмірі 380 руб. до закінчення повного курсу навчання [8, Приложение, 138].

Щодо претендентів на стипендії, то вони вважалися кандидатами від призначення земським зібранням до наступної сесії. Якщо за цей час вакантна стипендія не з'являлася, наступна сесія знову розглядала питання про призначення кандидатом і затверджувала список. Таким чином одна особа могла обиратися кандидатом декілька разів. Не всі кандидати ставали стипендіатами: інколи вони закінчували навчання, так і не дочекавшись вільної стипендії. Але були й щасливчики. Серед них Ігнатенко, студент Київського політехнічного інституту, який перебував у ранзі кандидата лише 2 дні: 3 грудня 1902 р. його визнали кандидатом, а вже 5 грудня 1902 р. – стипендіатом [5, 332].

Серед стипендіатів і кандидатів – відомі на Чернігівщині прізвища: Вербицький, Василенко, Гордон, Дудка, Дибенко, Дебагорій-Мокрієвич, Еланський, Казка, Крижановський, Ігнатенко, Левицький, Радченко, Мокієвський-Зубок, Мурашко, Наронович, Неговський, Пилипенко, Федоренко, Шраг та ін.

1906 р. кандидатом став Гавриїл Степанович Неводовський (1874–1952), студент Ново-Олександрійського інституту сільського господарства і лісівництва, майбутній вчений-біолог, автор одного з перших українських букварів, уродженець с. Євминка Остерського повіту Чернігівської губернії. Свого часу були широко відомі його книги “Первинка” – підручник для учнів українських шкіл першого року навчання, “Веселочка” – посібник для початкового малювання і методична розробка вчителя біології “Як улаштувати шкільний гербарій”*. Разом із Неводовським над оформленням книг працював український художник М.В. Тарловський, який у 1918–1919 рр. жив у Чернігові.

Ані серед стипендіатів, ані серед кандидатів не вдалося виявити жодної жінки. Лише єдина згадка про те, що 27 січня 1899 р. в губернську управу надійшло клопотання про призначення стипендії ім. Дуніна-Борковського для вступу до Санкт-Петербурзького жіночого медичного інституту від земської вчительки Борзенського повіту Є. Ходоровської [2, 1433]. Однак, воно було відхилене через відсутність вакансії.

Траплялись випадки, коли призначена стипендія впродовж року не звільнялась, тому вже наступного року стипендіат ставав кандидатом: Н.Р. Лобасов, студент Юр'євського університету, Г. Рождественський, студент Харківського технічного інституту визнані в 1906 р. стипендіатами, а 1907 р. – кандидатами [5, 340–341].

Списки стипендіатів і кандидатів складені за абеткою, по можливості зазначені повне ім'я та ім'я по-батькові (якщо відомі лише ініціали, вони подані мовою оригіналу – російською), назва навчального закладу, розмір і рік надання стипендії або рік включення до числа кандидатів, інші відомості, які вдалося виявити.

Стипендіати І.Я. Дуніна-Борковського

1. Абрамович Г. Студент Київського університету. 1902 р. [5, 332].
2. Аноколов Костянтин Михайлович. Студент Київського політехнічного інституту. Новоутворена 39-а стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 380 руб. 1906 р. [6, 143].
3. Афанасьєв Євген Олександрович. Студент Київського університету. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 380 руб. 1906 р. [6, 143].
4. Бабич Євген Петрович. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 1907 р. [9, 139].
5. Базилевич Григорій Федорович. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 1907 р. [9, 139].
6. Бакуревич Олександр Олександрович. Студент Варшавського ветеринарного інституту. Стипендія ім. С.С. Савіної. 307 грн. 50 коп. 1914 р. (сесія 1913 р.). Стипендію отримував до 01.01.1916 р. До закінчення курсу звільнений з числа студентів [10, 11].
7. Баланін Володимир Іванович. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. За жеребом. 1909 р. (сесія 1908 р.) [7, 2].
8. Балковський Антон. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського для спеціальних навчальних закладів. 304 руб. 1913 р. (сесія 1912 р.) [12].
9. Бар Іван Омелянович. Студент Київського університету (юридичний факультет). Стипендія ім. С. С. Савіної. 313 руб. 50 коп. 1900 р. За бажанням І.Я. Дуніна-Борковського. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 380 руб. 1902 р. Стипендію отримував до закінчення курсу в 1904 р. [5, 332–333; 13, 11; 14, 144].
10. Барський Іван Андрійович. Студент Московського університету. Стипендія ім. Я.І. Дуніна-Борковського. 285 руб. 1896 р. (сесія 1895 р.). Студент Харківського університету (фізико-математичний факультет). Стипендія ім. Я.І. Дуніна-Борковського. 285 руб. До 1902 р. [13,12; 15, 18].
11. Баталін Борис, син земського лікаря, який помер на службі. Випускник Ніжинської гімназії. Стипендія ім. Я.М. Неверова. 285 руб. 1902 р. Стипендію отримував до 01.07.1904 р. З другої половини 1904 р. видачу стипендії призупинили. Після року навчання в університеті перейшов до інституту цивільних інженерів. За рік знову повернувся до університету на перший курс [5, 332].
12. Беззубенко Кирило. Колишній вихованець Чернігівського земського сирітського будинку. Студент Київського університету. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 380 руб. 1911 р. [8, 2].
13. Бельмас Микола Олександрович. Студент Київського університету. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 380 руб. 1906 р. [6, 143].
14. Бельцов М.М. Студент університету. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 380 руб. 1903 р. Через перерви в навчанні мав би закінчити курс до 01.07.1907 р. [5, 334; 6, Приложения А, 327].
15. Белявський Григорій Федорович. Стипендія ім. Дуніна-Борковського (університетська). 380 руб. 1909 р. За жеребом. [16, 98].
16. Бобир Георгій Іванович. Студент Київського університету. Стипендія ім. Дуніна-Борковського. 380 руб. 1911 р. За жеребом. Стипендію отримував до 01.01.1916 р. [8, Приложения, Доклад № 11, 2].
17. Богдановський Сергій Іванович. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 1907 р. [9, 139].
18. Богдашев Михайло Миколайович. Студент Київського університету. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 380 руб. 1906 р. [6, 143].
19. Бодилевський Олександр Іванович. Студент Петербурзького технологічного інституту. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 380 руб. 1913 р. (сесія 1912 р.) [12, 1].

20. Бондаревський З. Студент Юр'євського університету. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 380 руб. 1902 р. [5, 332–333].
21. Бондаренко Олександр Пилипович. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського для спеціальних навчальних закладів. 304 руб. 1910 р. [17, 82].
22. Бордонос Г. Студент Київського університету. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 1902 р. [5, 332].
23. Боровський Володимир Віталійович. Студент Київського університету (медичний факультет). Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 380 руб. 1916 р. (сесія 1915 р.) [11,2].
24. Боровський Олександр. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського (університетська). 380 руб. 1914 р. (сесія 1913 р.) [10].
25. Булашевич І. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 380 руб. 1903 р. Стипендію отримував з 01.07.1904 р. [14, 144; 15, 334].
26. Вальченко Дмитро Іванович. Студент Київського університету (медичний факультет). Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 380 руб. 1914 р. (сесія 1913 р.) [10, 1].
27. Варлига Іван. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського (університетська). 380 руб. 1915 р. (сесія 1914 р.). З 01.07.1915 р. [18].
28. Василенко Володимир Мартинович. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського (університетська). 380 руб. 1910 р. [17, 81].
29. Василенко Іван Іванович. Студент Київського університету (історико-філологічний факультет). Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 380 руб. 1916 р. (сесія 1915 р.) [11, 2].
30. Васьков Валентин. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського (університетська). 380 руб. 1913 р. (сесія 1912 р.) [12].
31. Вербицький М. Студент Петербурзького університету. Стипендія ім. С.С. Савіної. 250 руб. 1884 р. [12, 1438].
32. Віхман Олександр Григорович. Студент Петербурзького університету (юридичний факультет). Стипендія ім. І.Л. Шрага. 285 руб. 1907 р. [19, 10].
33. Власко Дмитро Георгійович. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 1907 р. [9, 139].
34. Вольницький Петро. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського для спеціальних навчальних закладів. 304 руб. 1916 р. (сесія 1915 р.) [11, 1].
35. Гаруллі Пилип Амвросійович. Студент Київського університету. Стипендія ім. Я.І. Дуніна-Борковського. 260 руб. 1906 р. [6, 144].
36. Герасименко. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 1903 р. [5, 333–334].
37. Глиняний Володимир. Студент Харківського ветеринарного інституту. Стипендія ім. Я.І. Дуніна-Борковського (друга). 285 руб. 1904 р. З 01.01.1905 р. [6, 77; 14, 146].
38. Глуздовський Василь. Стипендія ім. О.А. Тищинського. 273 руб. 12 коп. 1899 р. З 01.01.1899 р. [2, 1441–1442].
39. Годлін (Іодлін) Михайло Михайлович. Студент Київського політехнічного інституту (сільськогосподарське відділення). Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського для спеціальних навчальних закладів. 1913 р. (сесія 1912 р.) [8, 96; 12, 1].
40. Гойдай (Гайдай) Михайло Діонісійович. Студент Петербурзького (Петроградського) політехнічного інституту. Стипендія ім. О.А. Тищинського. 230 руб. 50 коп. 1910 р. Користувався стипендією 5 років (1910–1915) до 01.01.1916 р. [11, 2; 17, 82].
41. Голубець Антон Єрофійович. Студент Київського університету (юридичний факультет). Стипендія ім. І.Л. Шрага. 293 руб. 55 коп. 1899 р. [2, 1441–1442; 13, 12].
42. Голубець Василь. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 1904 р. З 01.07.1905 р. [5, 336].
43. Гордон П.Б. Студент військово-медичної академії. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 380 руб. 1902 р. Стипендію отримував до 01.01.1907 р. [5, 33; 6, 143].
44. Григоренко Микола Єфремович. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського (університетська).

- 380 руб. 1918 р. (сесія 1917 р.). За жеребом [20, 5].
45. Григор'єв Іларіон Трохимович. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського для спеціальних навчальних закладів. 380 руб. 1911 р. [8, 95].
46. Гриненко А. (у випадку вступу до університету чи медичної академії). Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 380 руб. 1902 р. Студент Новоросійського університету. Стипендію отримував до 01.07.1907 р. [5, 333; 19, Доклад 153, 2].
47. Грузинський. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 1903 р. [5, 334].
48. Груша Борис Михайлович. Студент Петербурзького (Петроградського) університету. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 380 руб. 1910 р. Стипендію отримував до 01.01.1916 р. [11, 2; 17, 81].
49. Грушинський. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 1903 р. [5, 334].
50. Давиденко Михайло Іванович. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 1909 р. (сесія 1908 р.). За жеребом [7, 2].
51. Дебагорій-Мокрієвич М.Є. Студент Київського політехнічного інституту. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 380 руб. 1902 р. [5, 332; 11, Приложения А, 327].
52. Демський Михайло. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського (університетська). 380 руб. 1913 р. (сесія 1912 р.) [12].
53. Дейкун Анатолій І. Студент університету. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 380 руб. 1904 р. З 01.07.1905 р. Мав закінчити курс у 1907 р. [5, 334; 6, Приложения А, 327].
54. Дибенко Сергій Микитович. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського для спеціальних навчальних закладів. 304 руб. 1911 р. [8, 95].
55. Дикан Микита Степанович. Студент Київського політехнічного інституту (сільськогосподарське відділення). 1913 р. (сесія 1912 р.) [12, 1].
56. Дмитрієв Микола. 285 руб. 1914 р. (сесія 1913 р.) [10].
57. Добичин Дмитро. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського для вищих навчальних закладів. 285 руб. 1916 р. (сесія 1915 р.) З 01.07.1916 р. [11, 1].
58. Доброгаєв В. Студент Київського університету. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 380 руб. 1902 р. [5, 332].
59. Добронравов Йосип Олексійович. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського (університетська). 380 руб. 1911 р. [8, 95].
60. Дубінін Григорій Юхимович. Студент Московського університету (медичний факультет). Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 380 руб. 1913 р. (сесія 1912 р.) [12, 1].
61. Дудка Ісаакій Іванович. Студент Київського політехнічного інституту (інженерне відділення). Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського для спеціальних навчальних закладів. 304 руб. 1915 р. (сесія 1914 р.) [8].
62. Еланський Володимир. Студент університету. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 380 руб. 1903 р. Отримував стипендію до 01.01.1907 р. Вибув з університету “по независящим от него обстоятельствам” [5, 334; 6, Приложения А, 326].
63. Журавльов А. (В.П.). Студент Варшавського політехнічного інституту. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 380 руб. 1902 р. [5, 332; 6, Приложения А, 327].
64. Журавльов Сергій. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського (університетська). 380 руб. 1916 р. (сесія 1915 р.) З 01.07.1916 р. [11, 1].
65. Завалєєв Григорій Андрійович. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського (університетська). 380 руб. 1918 р. (сесія 1917 р.) [20, 5].
66. Залипуха Іван. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського (університетська). 380 руб. 1915 р. (сесія 1914 р.). З 01.01.1915 р. [18].
67. Запольський Микола Фадейович. Студент Київського університету. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 380 руб. 1906 р. [6, 143].
68. Запольський Микола Род. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 1907 р. [9, 139].

69. Зенченко Л. Студент Московського університету (медичний факультет). Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 380 руб. 1902 р. Стипендію отримував до 1907 р. [5, 333; 6, 143].
70. Зимин Павло. Студент Київського політехнічного інституту. Стипендія ім. С.С. Савіної. 307 руб. 50 коп. 1902 р. [5, 332; 6, 77].
71. Зінченко Лука. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського для спеціальних навчальних закладів. 304 руб. 1913 р. (сесія 1912 р.) [12].
72. Зубок Василь Юхимович. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського (університетська). 380 руб. 1909 р. За жеребом [16, 98]. Організатор і перший директор Чернігівського етнографічного музею, або музею селянського побуту. Помер в 1922 р.**
73. Іваненко. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 1903 р. [5, 334].
74. Іванов Михайло Федорович. Студент Московського сільськогосподарського інституту. Стипендія ім. Я.І. Дуніна-Борковського (друга). 285 руб. 1911 р. За жеребом [8, Приложения, Доклад № 11, 1].
75. Іванов Олександр Парфентійович. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського для вищих навчальних закладів. 380 руб. 1918 р. (сесія 1917 р.) [20, 5].
76. Ігнатенко И. (А.И.). Студент Київського політехнічного інституту. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 380 руб. 1902 р. Мав закінчити курс у 1907 р. [5, 332; 6, Приложения А, 327].
77. Ігнатовський Н.Ф. Студент Київського політехнічного інституту. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 380 руб. 1902 р. Мав закінчити курс у 1906 р. [5, 332; 6, Приложения А, 327].
78. Іцков Іван Якович. Студент Київського університету. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 380 руб. 1906 р. Стипендія мала звільнитися з 1907 р. [9, 139].
79. Казка (Сказка) Андрій. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського для спеціальних навчальних закладів. 304 руб. 1916 р. (сесія 1915 р.) [11, 1].
80. Капітонов Михайло Борисович. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського (університетська). 380 руб. 1911 р. [8, 95].
81. Карловський Федір. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 1904 р. з 01.07.1905 р. [5, 1336].
82. Карнаухов Іван Федорович. Студент Новоросійського університету. Стипендія ім. С.С. Савіної. 307 руб. 50 коп. 1906 р. [6, 144].
83. Кизименко Павло Митрофанович, колишній вихованець Чернігівського земського сирітського будинку, випускник Чернігівської класичної гімназії 1911 р. Студент Київського університету (медичний факультет). Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 380 руб. 1911 р. [8, 12].
84. Кириченко Микита Дмитрович. Студент Варшавського університету (історико-філологічний факультет). Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 380 руб. 1915 р. (сесія 1914 р.) [8].
85. Кириєнко Іван. Студент Київського політехнічного інституту. Стипендія ім. Я.П. Москальського. 285 руб. До 1906 р. [6, 77].
86. Кисельов А.Г. Студент університету. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 380 руб. 1910 р. [17, 81].
87. Клеппер Сергій Олександрович. Студент Київського університету. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 380 руб. 1914 р. (сесія 1913 р.) [10, 1].
88. Климович. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 1903 р. [5, 334].
89. Кобизький Іван Митрофанович. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського (університетська). 380 руб. 1911 р. [8, 95].
90. Ковалевський В. Студент Київського університету. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 380 руб. 1902 р. Не закінчив курсу, помер 1904 р. [5, 332; 14, 144].
91. Ковальков (Ковальковський) Дмитро Павлович. Студент Томського університету. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 380 руб. 1906 р. Стипендія мала звільнитися з 01.07.1907 р. [5, 340–341; 6, 143; 9, 139].
92. Ковальковський Костянтин, дворянин, випускник Чернігівської гімназії. Стипендія ім. С.С. Савіної (перший стипендіат). 250 руб. 1875 р. [21, 72].

93. Козаченко Іван Миколайович. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського (університетська). 380 руб. 1910 р. [17, 81].
94. Колосовський І. Студент Юр'євського університету. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 380 руб. 1902 р. [5, 332–333].
95. Колтун-Левицький Григорій. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 1904 р. з 01.07.1905 р. [5, 336].
96. Колчицький Петро Федорович. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 1907 р. [9, 139].
97. Коновалов Андрій Федорович. Стипендія ім. Дуніна-Борковського (університетська). 380 руб. 1911 р. [8, 95].
98. Кононенко. Стипендія ім. Дуніна-Борковського. 1903 р. [5, 334].
99. Кононенко Василь Олександрович. Стипендія ім. Дуніна-Борковського. 380 руб. 1909 р. (сесія 1908 р.) [5, 342; 7, 137;].
100. Конюхов-Добриня П.Я. Студент університету. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 380 руб. 1903 р. з 01.07.1904 р. Мав закінчити курс у 1907 р. [14, Приложения, 144; 6, Приложения А, 327].
101. Кордовський Степан Іванович. Студент Київського політехнічного інституту (хімічне відділення). Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 380 руб. 1913 р. (сесія 1912 р.) [12, 1].
102. Корейша Іван Володимирович. Студент Харківського ветеринарного інституту. Стипендія ім. Я.П. Москальського. 285 руб. 1906 р. [6, 144].
103. Костієв С.З. Студент Київського університету. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 380 руб. 1902 р. Стипендію отримував до закінчення курсу в 1904 р. [5, 333; 14, 144].
104. Кремінь (Кремень) Федір Тихонович. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 1907 р. [9, 139].
105. Крижановський Костянтин Матвійович. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського (університетська). 380 руб. 1910 р. [17, 81].
106. Крижановський Олександр. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 1904 р. з 01.07.1905 р. [5, 336].
107. Кубарський Микола Павлович. Студент Харківського університету. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 380 руб. 1906 р. Стипендія мала звільнитися з 01.01.1907 р. [6, 143].
108. Купрієнко (Купреєнко) Павло. Стипендія ім. О.А. Тищинського. 1916 р. (сесія 1915 р.) [11, 1].
109. Левитський (Левицький) Володимир. Студент Київського університету. Стипендія ім. Я.М. Неверова. 285 руб. 1904 р. з 01.07.1905 р. [6, 77; 14, Приложения, 146].
110. Левицький Федір. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського (університетська). 380 руб. 1913 р. (сесія 1912 р.) [12].
111. Легкий Леонід Степанович. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 1909 р. (сесія 1908 р.) За жеребом [7, 2].
112. Леонтович-Левицький. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 1904 р. з 01.01.1905 р. [5, 336].
113. Лисенко Зіновій Григорович. Студент Київського університету (медичний факультет). Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 380 руб. 1913 р. (сесія 1912 р.) [12, 1].
114. Лобасов Микола Романович. Студент Юр'євського університету. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 380 руб. 1906 р. Стипендія мала звільнитися з 01.07.1907 р. [6, 143].
115. Локоть Яків Васильович. Студент Московського університету (філософський факультет). Стипендія ім. О.А. Тищинського. 230 руб. 50 коп. 1900 р. За бажанням І.Я. Дуніна-Борковського [5, 331; 6, 77; 13, 12].
116. Лукаш Н.В. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 380 руб. 1903 р. з 01.07.1904 р. [5, 334; 14, 144].
117. Лутчев Віктор Васильович. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 1909 р. (сесія 1908 р.). За жеребом [7, 2].
118. Макавейський. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 1903 р. [5, 334].
119. Максимович Петро. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського (університетська). 380 руб. 1916 р.

(сесія 1915 р.) з 01.07.1916 р. [11, 1].

120. Маляров Михайло Тимофійович. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 1909 р. (сесія 1908 р.) За жеребом [7, 2].

121. Маслов И.Д. Студент Київського університету. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 380 руб. 1902 р. Мав закінчити курс у 1907 р. [5, 332; 6, Приложения А, 327].

122. Меньшов Семен. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського (університетська). 380 руб. 1914 р. (сесія 1913 р.) [10].

123. Мерчанський Іван. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського (університетська). 380 руб. 1913 р. (сесія 1912 р.) [12].

124. Михайловський А.В. Студент університету. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 380 руб. 1903 р. Мав закінчити курс у 1907 р. [5, 334, 6, Приложения А, 327].

125. Михайловський Семен. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського (університетська). 380 руб. 1913 р. (сесія 1912 р.) [12].

126. Мойсеєнко Григорій Георгійович. Стипендія ім. Дуніна-Борковського для спеціальних навчальних закладів. 304 руб. 1909 р. За жеребом [16, 98].

127. Мокієвський-Зубок Володимир. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського для спеціальних навчальних закладів. 304 руб. 1915 р. (сесія 1914 р.) [18].

128. Момот Сергій Семенович. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського (університетська). 380 руб. 1918 р. (сесія 1917 р.) [20, 5].

129. Москальський Олександр Якович. Студент Київського університету. Стипендія ім. О.А. Тищинського (перший стипендіат). 273 руб. 12 коп. Призначена І.Я. Дуніним-Борковським. 1894 р. [22, Приложения 55, 363].

130. Москальський Петро Якович. Студент Київського політехнічного інституту. Стипендія ім. І. Я. Дуніна-Борковського. 304 руб. Призначена І.Я. Дуніним-Борковським. Стипендію отримував з 01.01.1902 до 01.07.1907 р. Навчання не завершив. Сесія 1907 р., керуючись правилами про граничний термін користування стипендією, припинила її видачу. У 1911 р. вступив до Київського сільськогосподарського інституту і подав клопотання про стипендію. Результат невідомий [6, 77; 8, Приложения, Доклад 11, 2; 13, 12].

131. Мурашко Віктор. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. З 01.07.1905 р. [5, 336].

132. Наронович Костянтин. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського (університетська). 380 руб. 1915 р. (сесія 1914 р.). З 01.07.1915 р. [18].

133. Неговський Сергій Михайлович. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 1907 р. [9, 139].

134. Неговський Сергій Михайлович. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського (університетська). 380 руб. 1911 р. [8, 95].

135. Нікольський Павло Михайлович. Студент Московського технічного училища. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 380 руб. 1906 р. Стипендія мала звільнитися з 01.01.1907 р. [6, 143; 9, 139].

136. Новицький Михайло. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського (університетська). 380 руб. 1914 р. (сесія 1913 р.) [10].

137. Новицький Н. Студент Київського університету. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 380 руб. 1902 р. [5, 333].

138. Новодворський Олександр. Студент Петербурзького університету. Стипендія ім. І.Л. Шпрага. 285 руб. 1906 р. [6, 77].

139. Огінський М. (у випадку вступу до університету чи медичної академії). Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 1902 р. [5, 333].

140. Олександров Олександр. Студент II курсу інституту інженерів шляхів сполучення. Стипендія ім. С.С. Савіної. 250 руб. 1881 р. Призначена за бажанням І.Я. Дуніна-Борковського [2, 1437].

141. Охременко Борис. Стипендія ім. Я.М. Неверова. 285 руб. 1913 р. (сесія 1912 р.) [12].

142. Пекус Микола Пилипович. Студент Катеринославського гірничого інституту. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського для вищих навчальних закладів. 1916 р. (сесія 1915 р.) [11, 2].
143. Персов Іван Євгенович. Студент Московського університету (фізико-математичний факультет). Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 380 руб. 1914 р. (сесія 1913 р.) [10].
144. Персов Неоніл, колишній вихованець Чернігівського земського сирітського будинку. Студент Київського університету. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 380 руб. 1910 р. [8, Приложения, Доклад 46, 2].
145. Песоцький Микола Андрійович. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського (університетська). 380 руб. 1910 р. [17, 81].
146. Печановський Георгій Сергійович. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського (університетська). 380 руб. 1918 р. (сесія 1917 р.) [20, 5].
147. Печановський Петро. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського (університетська). 380 руб. 1916 р. (сесія 1915 р.). З 01.07.1916 р. [11, 1].
148. Печніков Федір. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського (університетська). 380 руб. 1913 р. (сесія 1912 р.) [12].
149. Пилипенко Андрій Федорович. Студент Київського університету. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 380 руб. 1911 р. За жеребом [8, Приложения, Доклад 11, 1].
150. Пиневич Василь Михайлович. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 1907 р. [9, 139].
151. Пиневич Михайло Васильович. Студент Київського університету (медичний факультет). Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 380 руб. 1914 р. (сесія 1913 р.) [10].
152. Піун Іван. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського (університетська). 380 руб. 1915 р. (сесія 1914 р.). З 01.01.1915 р. [18].
153. Подріушний А.Я. Студент університету. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 380 руб. 1910 р. [17, 81].
154. Позняков Володимир Миколайович. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського (університетська). 380 руб. 1918 р. (сесія 1917 р.). За жеребом [20, 5].
155. Потьомкін Мануїл Олександрович. Студент Київського університету (фізико-математичний факультет). Стипендія ім. Я.М. Неверова (перший стипендіат). 285 руб. 1899 р. Призначена І.Я. Дуніним-Борковським. Стипендію отримував до закінчення курсу в 1904 р. [2, 1442; 13, 12; 14, 144].
156. Прожиг Микола Львович. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 1907 р. [9, 139].
157. Псіол Микола. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського (університетська). 380 руб. 1914 р. (сесія 1913 р.) [9].
158. Рабцевич Петро. Студент Київського політехнічного інституту. Стипендія ім. Я.І. Дуніна-Борковського (перша). 260 руб. 1906 р. [6, 77].
159. Радченко Степан Іванович. Студент Київського університету. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 380 руб. 1906 р. Стипендія мала звільнитися з 01.07.1907 р. [6, 143].
160. Радченко Степан Іванович. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського (університетська). 380 руб. 1910 р. [17, 81].
161. Раєвський В.А. Студент Московського університету. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 380 руб. 1902 р. Стипендію отримував до закінчення курсу в 1904 р. [5, 333; 14, 144].
162. Решетніков Андрій. Студент Петербурзького університету, Петербурзького політехнічного інституту (з 1905 р.). Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 1904 р. З 01.01.1905 р. 38-а стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського з 1906 р. [5, 336, 337].
163. Рождественський Григорій. Студент Харківського технологічного інституту. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 380 руб. 1906 р. [6, 143].
164. Рознатовський Яків. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського (університетська). 380 руб. 1910 р. [17, 81].

165. Роцинський Петро Федорович. Студент Варшавського університету (медичний факультет). Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 380 руб. 1914 р. (сесія 1913 р.) [10, 1].
166. Самохвалов Семен Іванович. Студент гірничого інституту. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського для спеціальних навчальних закладів. 304 руб. 1909 р. За жеребом. В 1911 р. губернська управа призупинила видачу стипендії у зв'язку з покращанням матеріального становища [8, Приложения, Доклад 11, 2; 16, 98].
167. Сахновський А.П., син земського лікаря, який “помер на службі”. Студент Демидовського ліцею. Стипендія ім. Я.І. Дуніна-Борковського. 285 руб. 1900 р. Стипендію отримував до закінчення курсу в 1904 р. [5, 332; 14, 145].
168. Свідерський Олексій. Студент університету. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 380 руб. 1903 р. Мав закінчити курс у 1907 р. [5, 334; 6, Приложения А, 327].
169. Семенець Микола Ісидорович. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 1909 р. (сесія 1908 р.). За жеребом [7, 2].
170. Сенютрович Георгій. Стипендія ім. Я.І. Дуніна-Борковського. 250 руб. 1897 р. За жеребом [2, 1440].
171. Сергунов Петро. Стипендія ім. С.С. Савіної. 307 руб. 50 коп. 1916 р. (сесія 1915 р.) [11, 1].
172. Скорина П.П. Студент Петербурзького університету. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 380 руб. 1902 р. [5, 332; 6, Приложения А, 327].
173. Сливчанський Микола Миколайович. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 1909 р. (сесія 1908 р.). За жеребом. В 1914 р. (сесія 1913 р.) призначені на півроку для складання держіспиту 190 руб. із залишків по стипендіях [7, 2].
174. Сова Андрій Миколайович. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 1909 р. (сесія 1908 р.). За жеребом [7, 2].
175. Созонович Євген Людвигович. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 1907 р. [9, 139].
176. Солодовников Сергій Сергійович. Студент Київського університету (фізико-математичний факультет). Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 380 руб. 1916 р. (сесія 1915 р.) [11, 2].
177. Сорокоумов Євген Юхимович. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 1906 р. [5, 340; 6, 143].
178. Сухотін Степан Володимирович. Студент Київського університету. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 380 руб. 1910 р. Користувався стипендією 5 років (1910–1915) [17, 81; 21, 2].
179. Тарновський К.І. Студент Московського університету. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 380 руб. 1902 р. Мав закінчити курс у 1907 р. [5, 333; 6, Приложения А, 327].
180. Толстопятий Іван Михайлович. Студент Київського університету. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 380 руб. 1906 р., 1907 р. [5, 341; 6, 143; 9, 139].
181. Торговицький Сергій Олександрович. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 1909 р. (сесія 1908 р.) [7, 2].
182. Труба Іван Михайлович. Студент Петербурзького технологічного інституту. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 380 руб. 1906 р., 1907 р. [6, 143; 9, 139].
183. Тригубенко Костянтин. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського (університетська). 380 руб. 1915 р. (сесія 1914 р.). З 01.07.1915 р. [18].
184. Усенко Павло. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського (університетська). 380 руб. 1913 р. (сесія 1912 р.) [12].
185. Устименко Василь. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського (для спеціальних навчальних закладів). 304 руб. 1913 р. (сесія 1912 р.) [12].
186. Устименко Сергій Петрович. Студент Київського університету. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 380 руб. 1910 р. Користувався стипендією 5 років (1910–1915) [11; 17, 81].
187. Федоренко Максим Захарійович. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 380 руб. 1918 р. (сесія 1917 р.). За жеребом [20, 5].
188. Фесиков В.С. Студент університету. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 380 руб. 1910 р.

[17, 81].

189. **Феськов Григорій Созонтович.** Студент Київського університету. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 380 руб. 1903 р. З 01.07.1904 р. Внаслідок закриття університету пішов на військову службу добровольцем, потім повернувся до університету. За друге півріччя 1907 р. отримав 190 руб. Сесія 1907 р. призначила йому стипендію, яку звільнив Гриненко [6, 144; 6, Приложения А, 331; 14, 144; 19, Доклад 153].

190. **Филипенко Леонід.** Вихованець колегії Галагана. Стипендія ім. С.С. Савіної. 1893 р. З 01.07.1894 р. Стипендія призначена І.Я. Дуніним-Борковським [2, 1439].

191. **Филипов Петро Андрійович.** Студент Київського політехнічного інституту. Стипендія ім. Я.П. Москальського. 285 руб. 1911 р. За жеребом. Стипендію отримував до 01.01.1916 р. [8, Приложения, Доклад 11; 11, 2].

192. **Фонталін Олександр Костянтинович.** Студент Київського політехнічного інституту. Стипендія ім. О.А. Тищинського. 230 руб. 50 коп. 1906 р. [6, 143].

193. **Хирсель Микола.** Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського (університетська). 380 руб. 1914 р. (сесія 1913 р.) [10].

194. **Христіанов Микола Олександрович.** Студент Московського університету (медичний факультет). Стипендія ім. Я.П. Москальського. До 1902 р. [13, 12].

195. **Царенко Іван Микитович.** Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського (університетська). 380 руб. 1911 р. [8, 95].

196. **Чепурной Костянтин Костянтинович.** Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського (університетська). 380 руб. 1907 р. [9, 139].

197. **Чикилевський.** Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 1903 р. [5, 334].

198. **Чирков Андрій.** Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського (університетська). 380 руб. 1916 р. (сесія 1915 р.) [11, 1].

199. **Чирков Євген Тимофійович.** Студент Київського університету (історико-філологічний факультет). Стипендія ім. Я.І. Дуніна-Борковського (перша). 1900 р. За бажанням І.Я. Дуніна-Борковського. Стипендію отримував до закінчення курсу в 1904 р. [5, 331; 13, 12; 14, 144].

200. **Шакола Андрій Іванович.** Студент Київського політехнічного інституту. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського для спеціальних навчальних закладів. 304 руб. 1910 р. Користувався стипендією 5 років (1910–1915) [11, 2; 17, 82].

201. **Швановський Петро.** Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського для спеціальних навчальних закладів. 304 руб. 1915 р. (сесія 1914 р.) [18].

202. **Шеболдаєв Володимир.** Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 1904 р. З 01.01.1905 р. [5, 336].

203. **Шихуцький Іван Євгенович.** Стипендія ім. Дуніна-Борковського. 1906 р. [5, 339; 6, 143].

204. **Шкавера Григорій Лаврентійович.** Студент медичної академії. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 380 руб. 1906 р., 1907 р. [6, 143; 9, 139].

205. **Шматько М.** Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського (у випадку вступу до університету). 1902 р. [5, 332].

206. **Шпаков Данило Костянтинович.** Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 1907 р. [9, 139].

207. **Шраг Володимир Ілліч.** Студент Київського університету. Стипендія ім. І.Л. Шрага. 285 руб. 1911 р. З 01.01.1912 р. [8, Приложения, Доклад 11, 1].

208. **Шурпа М.М.** Студент Київського університету. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 380 руб. 1902 р. Мав закінчити курс у 1907 р. [5, 333; 6, Приложения А, 327].

209. **Шустов Олександр.** Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського (університетська). 380 руб. 1915 р. (сесія 1914 р.) [18].

210. **Щегорцев Трохим Лазаревич.** Студент Київського університету. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 380 руб. 1906 р. [6, 143].

211. Щербак Микола Е. Студент Київського університету. Стипендія ім. І.Л. Шрага. 1897 р. (сесія 1896 р.). З 01.07.1897 р. [2, 1441].
212. Щигорцев Трохим. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського (університетська). 380 руб. 1914 р. (сесія 1913 р.) [10].
213. Щуцький Федір Олександрович. Студент Київського університету (історико-філологічний факультет). Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 380 руб. 1915 р. (сесія 1914 р.) [18].
214. Юшков Г. (у випадку вступу до університету чи медичної академії). Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 1902 р. [5, 333].
215. Ющенко Олексій Спиридонович. Студент Московського сільськогосподарського інституту. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського для спеціальних навчальних закладів. Користувався стипендією 5 років (1910–1915) [11, 2; 17, 82].
216. Якимович Євген Миколайович. Студент технологічного інституту. Стипендія ім. Я.І. Дуніна-Борковського (перша). 260 руб. 1911 р. За жеребом [8, Приложения, Доклад 11, 1].
217. Янченко Сергій Іванович. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського. 380 руб. 1909 р. (сесія 1908 р.) [5, 342; 7, 137].
218. Ярошевський Микола. Стипендія ім. І.Я. Дуніна-Борковського для політехнічних і технологічних інститутів. 304 руб. 1918 р. (сесія 1917 р.) [20, 5].

Кандидати на стипендію І.Я. Дуніна-Борковського

1. Бабкін. 1907 р. [9, 139].
2. Бадилевський Олександр Іванович. Стипендія для спеціальних навчальних закладів. 1911 р. [8, 95].
3. Базилевич Маркел. Стипендія університетська. 1911 р. [8, 95].
4. Бакуревич Олександр. Стипендія для спеціальних навчальних закладів. 1913 р. (сесія 1912 р.) [12].
5. Бендрик Кіріак. Стипендія університетська. 1916 р. (сесія 1915 р.) [11, 1].
6. Білихович Василь. 1918 р. [20, 6].
7. Бобир Георгій Іванович. Стипендія університетська [17, 81].
8. Бовда Борис. Стипендія для спеціальних навчальних закладів. 1916 р. (сесія 1915 р.) [11, 1].
9. Богданов. 1907 р. [9, 139].
10. Борисевич Євген Олександрович. Студент Київського університету. 1906 р. [6, 144].
11. Боровський Володимир. Стипендія університетська. 1915 р. (сесія 1914 р.) [18].
12. Булашевич. 1903 р. [5, 334].
13. Булига Микола Васильович. Студент Київського університету. 1906 р. [6, 144].
14. Булигов. [9, 139].
15. Вальченко Дмитро. Стипендія університетська. 1913 р. (сесія 1912 р.) [12].
16. Василенко Іван. Стипендія університетська. 1915 р. (сесія 1914 р.) [18].
17. Вахнов Григорій. 1918 р. [20, 6].
18. Веселовський Сергій Михайлович. [17, 82].
19. Воєйков Валентин Андрійович. Стипендія університетська. 1910 р., 1911 р. [8, 95; 17, 81].
20. Гапонов Олександр Семенович. Студент Київського університету. 1906 р., 1907 р. [6, 144; 19, 128].
21. Герасимов. 1907 р. [9, 139].
22. Гук Михайло. Стипендія університетська. 1916 р. (сесія 1915 р.) [11, 1].
23. Дашкевич Феодосій. 1918 р. [20, 6].
24. Дем'янов. 1907 р. [9, 139].
25. Дикан Микита Степанович. Стипендія для спеціальних навчальних закладів. 1911 р. [8, 95].
26. Добриня-Конюхов. 1903 р. [5, 334].

27. Дубінін Григорій Юхимович. Стипендія університетська. 1911 р. [8, 95].
28. Єрмоленко Андрій. Стипендія для спеціальних навчальних закладів. 1915 р. (сесія 1914 р.) [18, 5].
29. Жадько Микола Павлович. Студент Київського комерційного інституту. 1913 р. (сесія 1912 р.) [12, 3].
30. Жовніровський Віталій. Стипендія для спеціальних навчальних закладів. 1915 р. (сесія 1914 р.) [18, 5].
31. Зенченко Лука Пилипович. Стипендія для спеціальних навчальних закладів. 1911 р. [8, 96].
32. Золотов Михайло Іванович. Студент Московського університету. 1906 р. [6, 144].
33. Зубок. 1907 р. [9, 139].
34. Іванов Михайло Федорович. Стипендія для спеціальних навчальних закладів [17, 82].
35. Іващенко Павло. Стипендія університетська. 1916 р. (сесія 1915 р.) [11, 1].
36. Ігнатенко І. Студент Київського політехнічного інституту. 3 грудня 1902 р. [5, 332].
37. Іодлін Михайло Михайлович. Стипендія для спеціальних навчальних закладів. 1911 р. [8, 96].
38. Калиновський Микола. 1918 р. [20, 6].
39. Клеппер Сергій. Стипендія університетська. 1913 р. (сесія 1912 р.) [12].
40. Кордовський Стефан (Степан) Іванович. 1910 р., 1911 р. [8, 95; 17, 82].
41. Коток Олександр. Стипендія для всіх вищих навчальних закладів. 1916 р. (сесія 1915 р.) [11, 1].
42. Коцюбинський Георгій. Стипендія для всіх вищих навчальних закладів. 1916 р. (сесія 1915 р.) [11, 1].
43. Кремінь (Кремень) Федір Тихонович. Студент Московського сільськогосподарського інституту. Перший кандидат на стипендію, що може відкритися, для всіх навчальних закладів. 1906 р. [6, 144].
44. Левитський Микола. 1918 р. [20, 6].
45. Лисенко Зіновій Григорович. Стипендія університетська. 1911 р. [8, 95].
46. Лобасов. 1907 р. [9, 139].
47. Лосина Віктор. Стипендія для спеціальних навчальних закладів. 1916 р. (сесія 1915 р.) [11, 1].
48. Лукаш. 1903 р. [5, 334].
49. Лутчев. 1907 р. [9, 139].
50. Лямпрехт Віктор Людвигович. Стипендія університетська [17, 81].
51. Маляров Михайло Тимонович. Студент Київського університету. 1906 р., 1907 р. [6, 144; 19, 128].
52. Мерчанський Іван Іванович. Стипендія університетська. 1911 р. [8, 95].
53. Неводовський Гавриїл Степанович. Студент Олександрійського інституту. 1906 р. [6, 144].
54. Ніс. 1907 р. [9, 139].
55. Новицький Феодосій Маркович. Студент Київського комерційного інституту. 1913 р. (сесія 1912 р.) [12, 3].
56. Новіков Лев Миколайович. Студент Київського університету. 1906 р., 1907 р. [6, 144].
57. Овраменко Захарій. Стипендія університетська. 1916 р. (сесія 1915 р.) [11, 1].
58. Пекусь Микола. Стипендія для спеціальних навчальних закладів. 1915 р. (сесія 1914 р.) [18, 5].
59. Персов Іван. Стипендія університетська. 1913 р. (сесія 1912 р.) [12].
60. Пилипенко Олександр Федорович. Стипендія університетська [17, 81].
61. Піневич Михайло. Стипендія університетська. 1913 р. (сесія 1912 р.) [12].
62. Подгорний Віталій. Стипендія для спеціальних навчальних закладів. 1913 р. (сесія 1912 р.) [12].
63. Поляков Семен. Стипендія для спеціальних навчальних закладів. 1915 р. (сесія 1914 р.) [18, 5].
64. Пономаренко Аполлон Федорович. Стипендія університетська [17, 82].
65. Пржбильський І. Стипендія університетська. 1903 р. Стипендіатом не став, бо в 1904 р. закінчив навчання [5, 334; 14, 144].

66. Прожига Микола Львович. Студент Юр'євського університету. 1906 р. [6, 144].
67. Родіонов. 1907 р. [9, 139].
68. Рождественський. 1907 р. [9, 139].
69. Роцинський Петро. Стипендія університетська. 1913 р. (сесія 1912 р.) [12].
70. Сапон. 1907 р. [9, 139].
71. Сергунов Михайло. Стипендія університетська. 1913 р. (сесія 1912 р.) [12].
72. Синиця. 1907 р. [9, 139].
73. Скобцов Сергій Михайлович. Студент Київського університету. 1906 р. [6, 144].
74. Сова. 1907 р. [9, 139].
75. Солодовников Сергій. Стипендія університетська. 1915 р. (сесія 1914 р.) [18].
76. Терещенко. 1907 р. [9, 139].
77. Трубін. 1907 р. [9, 139].
78. Тютюнников Григорій Іванович. Стипендія університетська. 1911 р. [8, 95].
79. Устименко Григорій. 1918 р. [20, 6].
80. Феськов. 1903 р. [5, 334].
81. Филипенко Павло. Стипендія для спеціальних навчальних закладів. 1916 р. (сесія 1915 р.) [11, 1].
82. Филипов Петро Андрійович. Стипендія для спеціальних навчальних закладів [17, 82].
83. Фіалковський Є. Стипендія ім. С.С. Савіної. До 1893 р. [2, 1439].
84. Христіанов. 1896 чи 1897 р. [2, 1440].
85. Цегельников Ілля. Стипендія для спеціальних навчальних закладів. 1915 р. (сесія 1914 р.), 1916 р. (сесія 1915 р.) [11, 1; 12, 5].
86. Чорний. 1896 чи 1897 р. [2, 1440].
87. Чорний Павло. 1918 р. [20, 6].
88. Шапочников Дмитро Іванович. Стипендія для спеціальних навчальних закладів. 1911 р., 1913 р. (сесія 1912 р.) [8, 96; 12].
89. Щегорцев. [9, 139].
90. Щербак. 1907 р. [9, 139].
91. Щербина Віталій. Стипендія для спеціальних навчальних закладів. 1913 р. (сесія 1912 р.) [12].
92. Шпаков Данііл Костянтинівич. Студент Київського політехнічного інституту. 1906 р. [6, 144].
93. Шустов Дмитрій. Син діловода губернської управи, який залишився поза штатом. 1908 р. [7, 137].
94. Якимович Євген Михайлович. Стипендія для спеціальних навчальних закладів [17, 82].
95. Яснопольський Юрій. 1918 р. [20, 6].

* Див.: Виленский Е.Л. Судьба ученого. Гавриил Степанович Неводовский // Скарбниця української культури. – Вип. 4. – Чернігів, 2004. – С. 79–89.

** Родовід. – 1996. – № 2(14). – С. 46.

1. Модзалевский В.Л., Савицкий П.Н. Очерки искусства Старой Украины. Чернигов // Чернігівська старовина. – Чернігів, 1992.
2. Свод постановлений Черниговского Губернского Земского Собрания (XIX–XXXV сессий) 1883–1899 годов. – Вып. III. – Чернигов, 1903.
3. Земский сборник Черниговской губернии. – 1896. – № 8. – С. 13–14.
4. Земский сборник Черниговской губернии. – 1895. – № 4–5. – С. 17–18.
5. Свод постановлений Черниговского Губернского Земского Собрания (XXXVI–XLVI сессий) 1900–1909 годов. – Т. 1. – Чернигов, 1912.
6. Журналы заседаний Черниговского Губернского Земского Собрания 42 очередной сессии 1906 года (26 ноября – 11 декабря). – Чернигов, 1907.
7. Доклад № 24 // Журналы заседаний Черниговского Губернского Земского Собрания 44-й очередной сессии 1908 года. Приложения Б. – Чернигов, 1909.
8. Журналы заседаний Черниговского Губернского Земского Собрания 47 очередной сессии 1911 года, состоявшейся 1–12 декабря 1911 г. – Чернигов, 1912.

9. Земский сборник Черниговской губернии. – 1907. – № 12.
10. Доклад № 6 // Журналы заседаний Черниговского Губернского Земского Собрания 49-й очередной сессии 1913 года. – Чернигов, 1914.
11. Доклад № 1 // Журналы заседаний Черниговского Губернского Земского Собрания 51 очередной сессии 1915 года. – Чернигов, 1916.
12. Доклад № 10 // Журналы заседаний Черниговского Губернского Земского Собрания 48-й очередной сессии 1912 года, состоявшейся 15-25 января 1913 г. Приложения. – Чернигов, 1913.
13. Земский сборник Черниговской губернии. – 1902. – № 5.
14. Журналы заседаний Черниговского Губернского Земского Собрания 40-й очередной сессии 1904 года. Приложения. – Чернигов, 1905.
15. Журналы заседаний Черниговского Губернского Земского Собрания XXXI сессии 1895 года с 16 января по 1 февраля 1896 года // Земский сборник Черниговской губернии. – 1896. – № 6.
16. Земский сборник Черниговской губернии. – 1909. – № 12.
17. Земский сборник Черниговской губернии. – 1910. – № 12.
18. Доклад № 10 // Журналы заседаний Черниговского Губернского Земского Собрания 50-й очередной сессии 1914 года. – Чернигов, 1915.
19. Журналы заседаний Черниговского Губернского Земского Собрания 43-й очередной сессии 1907 года. Приложения. – Чернигов, 1908.
20. Журналы заседаний Черниговского Губернского Земского Собрания 53-й очередной сессии 1917 года. Приложения. – Чернигов, 1918.
21. Журналы заседаний Черниговского Губернского Земского Собрания (декабрь 1875 г.). – Чернигов 1905.
22. Земский сборник Черниговской губернии. – 1896. – № 2–3. – Приложение: Журналы заседаний Черниговского Губернского Земского Собрания XXX сессии 1894 года.